

УДК 34

Мельник В. П.

*здобувач кафедри муніципального права
та адміністративно-правових дисциплін
Інституту права ім. І. Малиновського
Національного університету «Острозька академія»,
в.о. доцента Київського інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Одним із важливих та перспективних напрямків здійснення соціальних реформ в Україні є проведення якісного і системного реформування правового становища осіб з інвалідністю. Свого часу, у прийнятому парламентом ще у 1991 році Законі України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (ст.ст.1, 2) [1] зафіксовано, що інвалідом є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. При цьому, такі особи володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами,

© Мельник В. П., 2016

© Національний університет «Острозька академія», 2016

-
- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. У цьому плані варто наголосити на загальній спрямованості діяльності держави з соціального захисту (соціального забезпечення). Норми зазначеного Закону (ст. 4) також встановлюють, що діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає у: виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів - до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту; охороні здоров'я; соціальному захисті; забезпеченні виконання індивідуальної програми реабілітації інвалідів; наданні пристосованого житла; сприянні громадській діяльності. Аналогічні підходи містяться і в інших законах [2]. Слід підкреслити, що соціальний захист осіб з інвалідністю є складовою діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей інвалідів нарівні з іншими громадянами та полягає у наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (піклування) або забезпеченні стороннього догляду. Доречно наголосити, що Україною було прийнято відповідну модель соціального захисту (соціального забезпечення), яка відповідала правовому статусу осіб з інвалідністю за радянської доби, що очевидно, є неприйнятним для належної адаптації таких людей у суспільстві і державі в умовах сьогодення. А ті права, пільги та гарантії, якими наділяються особи з інвалідністю залишаються формальними і декларативними. Цієї

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

проблеми не було вирішено, у зв'язку із ратифікацією Верховною Радою України Конвенції ООН про права інвалідів [3], якою закладено міжнародні стандарти з питань прав осіб з інвалідністю. Концептуальними засадами міжнародних стандартів з питань прав осіб з інвалідністю є: гарантованість; відкритість; прозорість; доступність; безбар'єрність; чіткість правового регулювання тощо.

Переосмислення правового становища осіб з інвалідністю є однією із ключових проблем, пов'язаних із забезпеченням інституційних реформ державної влади, розвитком безбар'єрного суспільного середовища, забезпечення їх доступності до усіх сфер суспільного життя, посилення ефективності усієї системи соціальних прав [4, с. 18]. Крім того, його реальне реформування ускладнене неузгодженістю законодавства, непрозорістю та неефективністю механізмів реалізації права на соціальний захист (соціальне забезпечення) [5, с. 21-22], інших пов'язаних із ним прав. Як відомо, в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи, спостерігається тенденція до звуження існуючої системи соціального захисту, що зумовлено, наприклад, запровадження оподаткування пенсій окремим категоріям осіб з інвалідністю, низки обмежень пенсійного забезпечення працюючим пенсіонерам, а також скасування окремих видів пенсій, їх оподаткуванням [6-8]. Однак, в умовах сьогодення, вона не спроможна виступити дієвим гарантом якісного рівня життя осіб з інвалідністю а, відтак, потребує концептуальної модернізації [9, 10]. Доречно відзначити, що за офіційною інформацією у 2011 році чисельність інвалідів в Україні складала 2,628 млн. осіб, тобто кожен 18-тий українець був інвалідом [11, с. 3], а у Національній доповіді «Про становище осіб з інвалідністю в Україні» за 2013 рік цей показник становив майже 2,8 млн. осіб [12]. Ураховуючи тенденції до зростання чисельності осіб з інвалідності в умовах сьогодення, очевидною є проблема переосмислення

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

традиційних підходів до розуміння їхньої правосуб'єктності через яку визначається правове становище, можливість участі у правовідносинах, насамперед, правовідносинах із соціального захисту (соціального забезпечення). Крім того, реформування правосуб'єктності осіб з інвалідністю є чинником їх адаптації у суспільстві, розвитку безбар'єрного суспільного середовища. Водночас, слід констатувати, що правосуб'єктність осіб з інвалідністю має декларативний характер, ураховуючи такі чинники як: а) невідповідність стану соціального розвитку суспільства і держави; б) відсутність належного законодавчого забезпечення; в) недосконалість та суперечливість механізмів реалізації, гарантування та правової охорони прав та пільг осіб з інвалідністю; г) недосконалість спеціального соціально-правового статусу осіб з інвалідністю; г) правообмежувальний характер правового становища осіб з інвалідністю; д) відсутність належної системи державних соціальних гарантій та стандартів; е) відсутність системного державного нагляду та громадського контролю з питань правосуб'єктності; є) відсутність механізмів імплементації міжнародних та європейських стандартів з питань правосуб'єктності осіб з інвалідністю.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження розуміння поняття, ознак правосуб'єктності прав осіб з інвалідністю. У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких вчених-юристів як: В.М. Андрійів, Н.Б. Болотіна, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.Я. Вавженчук, С.В. Вишновецька, І.В. Зуб, М.І. Іншин, О.І. Кульчицька, О.Л. Кучма, В.Л. Костюк, С.С.Лукаш, А.Р. Мацюк, О.В. Москаленко, П.Д. Пилипенко, С.В. Попов, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, О.М. Обушенко, С.М. Синчук, О. В. Тищенко, Г.І. Чанишева, Л.П. Шумна, М.М. Шумило, В.І. Щербина, Н.М. Хуторян, О.М. Ярошенко та ін. Доречно наголосити, що наукові напрацювання цих та

-
- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

інших вчених мають визначальне значення для розуміння правового становища осіб з інвалідністю однак, беручи до уваги стан соціального розвитку суспільства та держави, воно потребує якісного і системного реформування з метою поліпшення їхнього рівня, якості їхнього життя.

Слід підкреслити, що розуміння правосуб'єктності осіб з інвалідністю тісно пов'язано із загальнотеоретичним розумінням цієї важливої правової категорії. Так, професор О. Ф. Скакун, розглядає категорію «правосуб'єктність» як одну із обов'язкових передумов правовідносин [13, с. 354-355]. Водночас, на думку професорів О. В. Зайчука, А. П. Зайця, В. С. Журавського, О. Л. Копиленка та інших дослідників цієї проблематики, правосуб'єктність включає правоздатність та дієздатність. Разом із тим, зазначені теоретики права акцентують увагу на тому, що зазвичай правосуб'єктність включає в себе чотири елементи: правоздатність; дієздатність; деліктоздатність, тобто здатність відповідати за цивільні правопорушення (делікти); осудність – умова кримінальної відповідальності. Вона є однією із обов'язкових юридичних передумов правовідносин. Таким чином, вчені роблять висновок, що правосуб'єктність – це можливість чи здатність особи бути суб'єктом права з усіма відповідними наслідками [14, с. 148]. Такі підходи поділяють і інші вчені, доречно наголошуючи на тому, що правосуб'єктність найбільш повно відображає правовий стан особи у праві. Конструктивним є твердження відомого вченого, професора С. С. Алексеєва, який відзначає, що правосуб'єктність відображає властивість особи бути носієм юридичних прав і обов'язків. У такому сенсі вона є суспільно-правовим станом, який невіддільний від особи [15, с. 381–382].

Достатньо конструктивні напрацювання щодо розуміння правосуб'єктності мають місце у теорії трудового права. Професор П. Д. Пилипенко, досліджуючи правосуб'єктність у трудовому праві,

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

наголошує, що єдиною властивістю, яка визначає правосуб'єктність учасників відповідних правовідносин, навано дієздатність [16, с. 19–22]. Дещо інше бачення висловлює професор О. М. Ярошенко, на думку якого правосуб'єктність включає дві складові: правоздатність як передбачену нормами права здатність мати суб'єктивні права та юридичні обов'язки (тобто здатність до правоволодіння) та дієздатність як передбачену нормами права здатність та юридичну можливість своїми діями набувати права та обов'язки, здійснювати та виконувати їх (тобто здатність до правореалізації). У зв'язку із цим, трудова правосуб'єктність трактується як правова категорія, що виражає здатність особи (фізичної чи юридичної) бути суб'єктом трудових правовідносин [17, с. 9]. Досить системно та комплексно питання правосуб'єктності у трудовому праві досліджує В.Л. Костюк, на думку якого її можна розглядати в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. Так, якщо в об'єктивному значенні трудова правосуб'єктність трактується як система норм трудового права, які регламентують правове становище суб'єктів трудового права, то у суб'єктивному значенні – як передбачена нормами трудового права властивість особи (інших уповноважених суб'єктів) мати, володіти, а також здійснювати (набувати, реалізовувати, виконувати) трудові права та обов'язки, а в окремих випадках – відповідно до закону здійснювати повноваження у сфері праці, а також нести юридичну відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання [18, с.114-115]. У контексті права соціального забезпечення, також доречним буде вказати на наявність різних підходів до розуміння категорії «правосуб'єктність» [19, с. 60-62], [20, с. 11-22]. Такі науково-теоретичні підходи цілком прийнятні для розуміння сутності та ознак правосуб'єктності осіб з інвалідністю.

Характеризуючи правосуб'єктність осіб з інвалідністю, варто відзначити її комплексний характер, виходячи із того, що такі суб'єкти

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

наділяються усією сукупністю прав у всіх сферах суспільного життя, які гарантуються відповідно до норм Конституції, законів, інших актів законодавства України. Очевидно, що найбільш тісно правосуб'єктність осіб з інвалідністю пов'язана із правовим забезпеченням соціального захисту (соціального забезпечення). По-перше, правосуб'єктність осіб з інвалідністю потребує законодавчого закріплення. Ч.1 ст.92 Конституції України передбачає, що виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців та осіб без громадянства тощо. Тому, в умовах сьогодення правове становище осіб з інвалідністю потребує законодавчої регламентації, з урахуванням міжнародних стандартів. По-друге, особи з інвалідністю підлягають соціальному захисту зі сторони суспільства та держави. За змістом ст. 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Варто підкреслити, що це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. У такому розумінні особи з інвалідністю володіють правом на соціальний захист та іншими правами на окремі його види. При цьому, справедливим буде наголосити на тому, що право на соціальний захист (соціальне забезпечення) є визначальним по відношенню до правового становища осіб з інвалідністю. По-третє, особи з інвалідністю наділяються спеціальним соціально-правовим статусом, який зумовлює те, що вони

- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

володіють системою об'єктивно зумовлених прав, пільг (переваг), з метою належної їх адаптації у суспільстві та державі, розвитку безбар'єрного суспільного середовища. За змістом Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (ст. 4) пільги інвалідам надаються на підставі посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги, в яких зазначено групу та причину інвалідності (для повнолітніх осіб), категорію «дитина-інвалід» (для дітей), а також у відповідних випадках вказано їх основні нозологічні форми захворювань (по зору, слуху та з ураженням опорно-рухового апарату). Варто підкреслити, що особи з інвалідністю володіють комплексом прав, пільг та обов'язків які зумовлені правом на соціальний захист. По-четверте, правосуб'єктність осіб з інвалідністю забезпечується, через розвиток та оптимальне поєднання системи державного та недержавного соціального захисту (соціального забезпечення), соціального страхування. Логічним буде констатувати необхідність удосконалення державного соціального захисту (соціального забезпечення), соціального страхування. Також варто забезпечити механізми стимулювання недержавного соціального захисту (соціального забезпечення).

Таким чином, правосуб'єктність осіб з інвалідністю варто розглядати в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. В об'єктивному значенні правосуб'єктність осіб з інвалідністю – це система норм права, які регламентують правове становище осіб з інвалідністю, у тому числі їх здатність виступати учасниками правовідносин, у тому числі правовідносин із соціального захисту (соціального забезпечення). Разом із тим, у суб'єктивному значенні правосуб'єктність – передбачена нормами права властивість осіб з інвалідністю мати, володіти, а також здійснювати (набувати, реалізовувати, виконувати) права, пільги та обов'язки, у тому

-
- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

числі з соціального захисту (соціального забезпечення), а в окремих випадках – відповідно до закону нести юридичну відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання. До основних ознак правосуб'єктності осіб з інвалідністю належать такі: 1) передбачена нормами права (переважно норми права соціального забезпечення), обумовлена ними; 2) відображає правове становище осіб з інвалідністю, є передумовою їх участі у правовідносинах та включає: а) можливість мати, володіти та реалізовувати (здійснювати, набувати) права, соціальні пільги та обов'язки; б) понесення юридичної відповідальності за невиконання (неналежне виконання) обов'язків; 3) передбачає набуття особою спеціального соціально-правового статусу; 4) виступає своєрідним правовим способом життєдіяльності, практичної реалізації норм права соціального забезпечення; 5) може бути обмеженою лише у випадках, передбачених законом; б) як правило, припиняється із смертю особи з інвалідністю або з іншими юридичними фактами щодо припинення її юридичного існування відповідно до закону.

Основними конструктивними елементами змісту правосуб'єктності осіб з інвалідністю доцільно вважати: правоздатність; дієздатність; систему прав та обов'язків, які впливають із змісту права на соціальний захист (соціальне забезпечення). Допоміжними конструктивними елементами змісту правосуб'єктності осіб з інвалідністю доцільно вважати: деліктоздатність, яка, переважно, має формальне значення; спеціальний соціально-правовий статус, з яким, переважно, пов'язується система соціальних пільг.

Враховуючи зазначені обставини, сучасна концепція правосуб'єктності осіб з інвалідністю має ґрунтуватися на: 1) чіткому, доступному і системному законодавчому закріпленні на підставі окремого кодифікованого закону (Кодексу про права осіб з інвалідністю); 2) системі

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

міжнародних стандартів з питань прав осіб з інвалідністю, сприяючи їх розвитку та поглибленню, з урахуванням стану розвитку суспільства та держави; 3) оптимальному поєднанні системи державного та недержавного соціального захисту (соціального забезпечення), соціального страхування осіб з інвалідністю; 4) чіткій законодавчій процедурі набуття, у тому числі визначення елементів змісту спеціального соціально-правового статусу; 5) на законодавчому закріпленні системи прав осіб з інвалідністю, адекватних механізмів їх реалізації, правової охорони; 6) на законодавчому закріпленні системи обов'язків осіб з інвалідністю, адекватних механізмів їх виконання, ураховуючи особливості права на соціальний захист; 7) на законодавчому закріпленні системи соціальних пільг, адекватних механізмів їх реалізації, правової охорони; 8) виключності переліку підстав обмеження права на соціальний захист осіб з інвалідністю; 9) виключності підстав припинення правосуб'єктності осіб з інвалідністю.

Таким чином, реформування законодавчого регулювання правосуб'єктності осіб з інвалідністю має проводитись шляхом: 1) розробки та прийняття кодифікованого закону (Кодексу про права осіб з інвалідністю), який би цілісно та системно визначав питання правосуб'єктності осіб з інвалідністю, з урахуванням міжнародних стандартів; 2) залучення інститутів громадянського суспільства, урахування громадських та соціально-правових експертиз з питань проектів законів про права осіб з інвалідністю; 3) виключності підстав ухвалення підзаконних нормативно-правових актів з питань прав осіб з інвалідністю; 4) забезпечення дієвості та доступності державного соціального захисту (соціального забезпечення) осіб з інвалідністю; 5) законодавчого стимулювання недержавного соціального захисту (соціального забезпечення) осіб з інвалідністю; 6) підвищення доступності соціального страхування осіб з інвалідністю.

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

Список використаних джерел

1. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII//Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №21 . – Ст. 252.
2. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року №2961-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №2-3. – Ст. 36.
3. Про ратифікацію Конвенції ООН про права інвалідів і Факультативного протоколу до неї: Закон України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI /Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №9 . – Ст. 77.
4. Іншин М. І., Сіроха Д. І. Соціальна держава: сутність і перспективи / М. І. Іншин, Д. І. Сіроха // Актуальні проблеми соціального права: збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р. / За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. О. Попелюшка. – К.: ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2015. – С.17-21.
5. Права осіб з інвалідністю в Україні : [Науково-практичний посібник]. – Випуск 1 / К. М. Біда, В. В. Бонтлаб, І. Р. Вітик, В. Л. Костюк, В. П. Мельник та ін. / за заг. ред. В. Костюка. – К. : ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2011. – 312 с.
6. Податковий кодекс України: Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №№13-17. – Ст. 112.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення: Закон України від 2 березня 2015 р. № 213-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 22. – Ст. 145.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів: Закон України від 24 грудня 2015 року № 911-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №5. – Ст. 50.

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

9. Павлюк К. Система соціального захисту в Україні: без модернізації не обійтися / К. Павлюк // Електронний ресурс: Режим доступу: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/506?view=material.
10. Некрасенко Л. А., Ванжа П. О. Забезпечення соціального захисту населення в умовах економічної кризи / Л. А. Некрасенко, П. О. Ванжа . – [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/136.pdf>.
11. Куца А. М. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту інвалідів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. М. Куца ; Запорізь. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 18 с.
12. Про становище осіб з інвалідністю в Україні: Електронний ресурс: Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=77042.
13. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
14. Скакун О. Ф. Теорія держави і права [Текст] : підручник; пер. з рос. / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2006. – 656 с.
15. Теорія держави і права: Академічний курс [Текст] : підручник / О. В. Зайчук [та ін.] ; ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 685 с.
16. Алексеев С. С. Общая теория права [Текст] : учебник / С. С. Алексеев. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ТК Велби, Из-во Проспект, 2008. – 576 с.
17. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії трудових правовідносин в умовах переходу України до ринкової економіки [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / Пилип Данилович Пилипенко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2001. – 36 с.

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

18. Ярошенко О. М. Правовий статус сторін трудових правовідносин [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Олег Миколайович Ярошенко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1999. – 18 с.
19. Костюк В.Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики: монографія/В.Л. Костюк.- К.: Видавець Карпенко В.М., 2012. – 464 с.
20. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія / С. М. Синчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 422 с.
21. Кульчицька О. І. Суб'єкти права соціального забезпечення: дис..канд. юрид. наук: спец.12.00.05 / Кульчицька Олена Іванівна. – Львів, 2007. – 188 с.

Мельник В. П.

Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект

У статті досліджуються основні теоретико-правові проблеми правосуб'єктності осіб з інвалідністю. Основна увага приділяється питанням щодо дослідження проблем ефективності правового становища осіб з інвалідністю, законодавчого регулювання. Підкреслюється наявність різних науково-теоретичних підходів до розуміння природи та сутності правосуб'єктності осіб з інвалідністю. Наголошується на важливості урахування міжнародних стандартів. Зроблено висновки та пропозиції.

Ключові слова: право на соціальний захист; особи з інвалідністю; правосуб'єктність осіб з інвалідністю; спеціальний соціально-правовий

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

статус; права та обов'язки осіб з інвалідністю; соціальні пільги осіб з інвалідністю.

Мельник В. П.

Понятие и признаки правосубъектности лиц с инвалидностью: теоретико-правовой аспект

В статье исследуются основные теоретико-правовые проблемы правосубъектности лиц с инвалидностью. Основное внимание уделяется вопросам по исследованию проблем эффективности правового положения лиц с инвалидностью, законодательного регулирования. Подчеркивается наличие различных научно-теоретических подходов к пониманию природы и сущности правосубъектности лиц с инвалидностью. Отмечается важность учета международных стандартов. Сделаны выводы и предложения.

Ключевые слова: право на социальную защиту; лица с инвалидностью; правосубъектность лиц с инвалидностью; специальный социально-правовой статус; права и обязанности лиц с инвалидностью; социальные льготы лиц с инвалидностью.

Melnik V. L.

The concept and features of legal persons with disabilities: theoretical and legal aspects

The article deals with the basic theoretical legal issues of legal persons with disabilities. The main attention is paid to research problems of efficiency of the legal status of persons with disabilities, legislative regulation. Emphasized the presence of various scientific and theoretical approaches to understanding the nature and essence of legal persons with disabilities. Stresses the importance of taking into account international standards. Given these circumstances, the

-
- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

modern concept of legal persons with disabilities should be based on: 1) a clear, accessible and legal strengthening of the system based on single codified law (Code of rights of persons with disabilities); 2) system of international standards on the rights of persons with disabilities, promoting their development and strengthening, given the state of society and the state; 3) the optimum combination of public and private social protection (social security), Social Security Disability; 4) strict legal procedures of entry, including the determination of elements content specific social and legal status; 5) legislative consolidation of system of rights of persons with disabilities, adequate implementation mechanisms and legal protection; 6) legislative consolidation of system responsibilities for persons with disabilities, adequate mechanisms for their implementation, taking into account the peculiarities of the right to social protection; 7) legislative consolidation of social benefits, adequate implementation mechanisms and legal protection; 8) list of reasons exclusivity restrictions on the right to social protection of persons with disabilities; 9) exclusivity grounds for termination of legal persons with disabilities.

Thus, the reform of legislative regulation of legal persons with disabilities should be conducted by: 1) the development and adoption of codified law (Code of rights of persons with disabilities), which would comprehensively and systematically defined the legal issues of persons with disabilities, in accordance with international standards ; 2) involvement of civil society, taking into account the social and socio-legal expertise on draft laws on the rights of persons with disabilities; 3) regulatory exclusivity approval of regulations on the rights of persons with disabilities; 4) the efficiency and accessibility of social protection (social security) persons with disabilities; 5) legislative stimulation of private social protection (social security) persons with disabilities; 6) increase the availability of social insurance of persons with disabilities.

▪ Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.

Key words: right to social protection; persons with disabilities; legal persons with disabilities; special social and legal status; rights and obligations of persons with disabilities; social benefits to persons with disabilities.

-
- Поняття та ознаки правосуб'єктності осіб з інвалідністю: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 1(13) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n1/16mvptpa.pdf>.